

4. Арчажникова Л.Г. Профессия – учитель музыки: кн. для учителя / Л.Г. Арчажникова. – М. : Просвещение, 1984. – 111 с.
5. Асафьев Б.В. О хоровом искусстве: сб. статей // Б.В. Асафьев. – Л. : Музыка, 1980. – 212 с.

УДК 37 (091)(477.7)

ОСОБИСТІСНА МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА СТУДЕНТА

Кравцова Л.О., Манойло І.С.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ОСОБИСТІСНА МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА СТУДЕНТА

Кравцова Л.О., Манойло І.С.

У статі розглядається провідна проблема педагогічної майстерності вчителя, якою є мовленнєва культура. Виховання особистості передбачає безліч впливів педагога та особисте бажання студента. Методика індивідуального підходу є головною у формуванні культури мовленнєвої діяльності та майстерності спілкування.

Ключові слова: мовленнєва культура, індивідуальний підхід, самовиховання, культура спілкування.

ЛИЧНОСТНАЯ РЕЧЕВАЯ КУЛЬТУРА СТУДЕНТА

Кравцова Л.А., Манойло И.С.

В статье рассматривается проблема речевой культуры как главного условия формирования личностной культуры студента. Комплекс воспитательных воздействий педагога и желания самого студента являются ведущими в процес формирования культуры речевой деятельности и мастерства общения.

Ключевые слова: речевая культура, самовоспитание, культура общения.

PERSONAL SPEECH CULTURE OF A STUDENT'S

Kravtsova L.A., Manoilo I.S.

The article focuses on the problem of speech culture as a factor of a student's personal culture. The development of personality suggests a complex of a teacher's pedagogical impact and a student's desire for self-improvement. The individual approach contributes to the formation of speech culture, communication skills, application of proper positive experience.

Key words: personal speech, self-improvement, culture of communication.

Після розпаду Союзу РСР виникло безліч профільних університетів, як-то: художні, медичні, юридичні, педагогічні і т. п. Всі вони претендують бути яскравими й самодостатніми. В той же час єднає всі нові університети високий рівень вимог до поведінки та спілкування, технології мовленнєвої діяльності, особливостей міжособистісного спілкування.

Розглядаючи тему з погляду історико-педагогічного підходу, нами зафіксовано, що всі вони відрізняються педагогічними засадами створених університетів від тих, що існували до розпаду Союзу. Виникнення нових держав і створення відповідних управлінських і освітніх структур відрізняється від своїх «попередників» особливостями й такими ознаками, щоб звернути на себе увагу тими відмінностями, які спрямовуються на поновлення освіти, на «індивідуалізацію» навчання, відмову від вічних морально-духовних цінностей і втілення тимчасових вигідних умов щодо одержання заробітку «швидких» грошей та задоволення реальних матеріальних запитів.

Традиційне твердження про те, що майстерність педагога проявляється в діяльності, ми доповнюємо ще й тим, що воно втілюється і в різних індивідуальних особливостях, якими є жести, міміка, постава голосу та створенні нових підходів. А епітети «важка» тиша чи «холодний» погляд чи «теплий» тон і т.п. є оцінкою елементів майстерності вчителя, що свідчить про нього як фахівця і як людину та є структурними елементами всієї діяльності педагога.

Останнім часом стало широко використовуватися ідея популярного американського автора Д. Карнегі. Молодь захоплюють його думки про можливість досягнення успіху в житті найпростішими засобами, починаючи з сьогоdnішнього дня. Його ідеї є цілком слухними, але недостатніми для вчителя і серйозної людини тому, що він (Д. Карнегі) абстрагується від глибинних внутрішніх моральних і естетичних переконань людини та її поведінки. Думки Д. Карнегі про те, що найкращий день і час сьогodні стимулює учнів і дорослих відчувати себе щасливими. Разом з тим, ми певні в тому, що багатоповерхові наукові конструкції про вибудову щасливого майбутнього є достатніми, якщо вихованцям незатишно сьогodні. Позиція про те, що вчителю просто необхідно готуватись таким чином, щоб сама його постать, поява в класі викликала задоволення, радість життя, готовність слухати, чути, діяти, почувати себе захищеним і впевненим є переконливою і перспективною.

Нами розроблена концепція мовленнєвої культури студента, що спирається на його повсякденну діяльність, як-то: участь у роботі семінарів, написанні рефератів, контрольних робіт.

Нами розроблено методику роботи студентів з першоджерелами.

1. Кожне джерело записати в список використаної літератури за бібліотечними правилами, а потім ним слід скористатись у науковій роботі.

2. Віднайти принцип складання Списку. Це можна робити в алфавітному порядку, в хронологічному, тематичному.

3. Виписки із використаних джерел можуть робитись дослівно (і тоді вони беруться «у лапки» з визначенням позиції джерела у списку та вказаною сторінкою, або переказуватись (тільки основний сенс)).

4. До Списку вносяться усі використані друковані джерела й рукописи (дисертації) з зазначенням місця зберігання.

5. Текст наукової роботи складається за встановленими правилами не менше, ніж у двох екземплярах.

Наукове дослідження – це діяльність, спрямована на відкриття нової інформації про світ. А науку характеризують як таку сферу людської діяльності, в якій шляхом тривалого вивчення об'єктивного світу формується нова інформація про нього та місце в ньому людини.

Науковим дослідженням називається «особлива форма процесу пізнання, таке систематичне і цілеспрямоване вивчення об'єктів, у якому використовуються засоби й методи наук і яке завершується формуванням знань про предмети, що вивчаються».

Специфіка наукового пізнання, на відміну від стихійно-емпіричного, полягає у тому, що пізнавальну діяльність у науці здійснюють не всі, а спеціально підготовлені групи людей – наукових працівників. В науці створюються і опрацьовуються спеціальні засоби пізнання, методи, в той час як стихійно-емпіричне пізнання таких засобів не має. До числа засобів наукового пізнання належить, наприклад, моделювання, застосування ідеалізованих моделей, створення теорій, гіпотез, експериментування. В науці починають спеціально вивчати самі результати пізнавальної діяльності – наукового знання.

Стосовно наукових досліджень з педагогіки (навчання, виховання, освіти), то не слід забувати про «авторський» почерк і підхід до проблеми, що викладається наявність прямого людського фактору. Корисним для педагогічних досліджень є звернення до життя видатних особистостей, що показали себе яскраво в науковій, технічній, художній творчості. Проаналізувати засади педагогічного впливу на виховання видатних особистостей дає переконливий і яскравий матеріал для розробки нових навчально-виховних технологій. Цікавими з цього погляду можуть бути традиції сімейного виховання у сім'ї Міхалкових і самий виступ одного із них – Нікити Сергійовича про значення духовного виховання, формування засад особистості, яка вірує в існування Бога. Внутрішнє самообмеження, відмова від суму, відчаю, на думку М.С. Міхалкова будуть добре допомагати формуванню особистості учня, студента.

Як відомо, цивілізований Захід, зокрема вчені США, Канади не користуються поняттям «виховання» і не досліджують його сутність. Так вважається, що виховання є прерогативою сім'ї, а школа, вуз лише навчають. Тому в дослідженнях авторів американського континенту домінують поняття навчання (teaching) і освіти (education), а також training (підготовка). Щодо навчання і виховання вчителя, озброєння його знаннями, то головним терміном тут є research on teaching, що можна перекласти як: дослідження навчання, або одним словом - педагогіка. А в системі Research on teaching головним напрямком підготовки вчителя

є озброєння його вміннями навчати дітей. (Див. The Goals of Teacher Education. The Alberta Teachers' Association October, 1972).

Маючи на увазі надзвичайно широку інтегрованість навчально-виховного процесу, нами для визначення сутності педмайстерності запозичувались елементи із техніки й технології дипломатії, знання екології, права, культури мови, театральної педагогіки, акторської майстерності та ін., що в сумі своїй і становить технологію педагогічного процесу.

Окремо варто виділити прийоми вправління у педагогічній поведінці, що є абсолютно індивідуальною формою діяльності.

Розроблена нами модель педагогічного процесу, спрямованого на формування майбутнього вчителя-майстра з метою опанування ним прийомами успішної роботи з організації і реалізації навчально-виховної діяльності учнів, відрізняється від уже відомого досвіду й публікацій такого напрямку тим, що нами поглиблюється і розширюється сутність основ педагогічної майстерності через технологію мовленнєвої культури. Провідними в нашій моделі є слово, мова, мовлення, що виражається у таких позиціях:

1) визнання вирішальних індивідуальних можливостей особистості вчителя і створення умов для їх розвитку. Внутрішній світ вчителя, що формується на основі вічних морально-духовних добродійників, якими є Віра, Надія, Любов – є провідним;

2) постійний індивідуальний пошук змісту і методів по опануванню людинознавчою інформацією з метою її осмислення і практичного застосування;

Правомірність і доцільність нашої методології і методики підтверджується тим, що: створений нами позитивний новий досвід і нова педагогічна технологія навчання студента - майбутнього вчителя, як носія не тільки сучасних поглядів на освітній процес, але й цікаву особистість, здатну бути щасливою як у своїй діяльності, так і в приватному житті, бо знає історію свого роду, сім'ї та вміє виконати чи модернізувати задані умови. Розроблені нові підходи до відбору змісту педагогічної освіти й створення нових навчальних курсів і спецкурсів. Щодо створеної нової системи методів дослідження процесу навчання і виховання майбутнього вчителя на основі розвитку нових галузей

педагогічної науки – онтопедагогіки, телеології, теології, інвайронментальної педагогіки.

Розроблена нами педагогічна ідея про поєднання у єдиному педагогічному процесі формування вчителя як професіонала так як цікавої (доброї і щасливої) особистості, що реалізується у створенні своєї власної сім'ї.

Таким чином основи індивідуального підходу до формування особистісної культури розглядаються нами з погляду аналізу глибоких сутнісних сил і можливостей учителя як успішної, щасливої особистості, яка є носієм вищих моральних духовних цінностей, що спираються вічні добродійники, якими є Віра, Надія, Любов.

Мова йде про те, що студент будь-якого університету в процесі опанування професійною освітою і майстерністю майбутньої діяльності засвоює систему і таких знань, умінь і навичок про те, як стати щасливою особистістю, домогтися успіху не тільки в службових умовах, але зуміти жити в мирі й злагоді з усім світом і самим собою. Ніяка діяльність, дія, виконання низки виробничих завдань не буде успішною, якщо її учасники не володіють особистісною культурою, якщо внутрішній стан спеціаліста перебуває в дискомфортному положенні. Можливість розв'язання такого завдання здатна реалізуватись лише в умовах індивідуального підходу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурданов В.Г. Методология синергетики постнекласической науке и в образовании. Изд. 2-у, испр. – М.: Издательство ЛКИ, 2008. – 232 с.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Хрінком Інтерн, 2008. – С. 234-236.
3. Нечепоренко Л.С. Педагогічна майстерність. Монографія. – Харків: ХНУ. 2009. – 270 с.
4. Нечепоренко Л.С. Морально-духовні засоби формування педагогічної майстерності вчителя // Збірник наукових праць «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи». Випуск 24. Частина І. Харків, ХНПУ 2006 – С. 119-124.
5. Нечепоренко Л.С. Основи педагогічної майстерності. Науково-педагогічні рекомендації до вивчення спецкурсу. – Харків: ХНУ. 2009 – 29 с.